

Ισοζύγια κρέατος: νομοθεσία & έλεγχοι – εφαρμογή διασύνδεσης επιχειρήσεων κρέατος με τον ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ

Δρ Θωμάς Παπανικολάου, Κτηνίατρος - Επόπτης

Γραφείο Εποπτείας Γάλακτος & Κρέατος Θεσσαλίας - Φθιώτιδας - Ευρυτανίας

Ο Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός – “Δήμητρα”, καθολικός διάδοχος του ΕΛΟΓΑΚ, είναι ο αρμόδιος φορέας ελέγχου για την καταγωγή – προέλευση του κρέατος και για την τήρηση μηνιαίων ισοζυγίων.

Νομοθετικό πλαίσιο

Το νομοθετικό πλαίσιο βάσει του οποίου πραγματοποιούνται οι έλεγχοι στην ελληνική αγορά κρέατος είναι η ΚΥΑ 412/8932/3-2-2012 για τον έλεγχο της ελληνικής αγοράς κρέατος σε σχέση με την προέλευση-καταγωγή του και την τήρηση μηνιαίων ισοζυγίων και η ΚΥΑ 647/27509/7-3-2013 για σύνδεση των επιχειρήσεων κρέατος με τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, μέσω της διαδικτυακής πύλης “Αρτεμις”.

Η θέσπιση του προαναφερθέντος νομοθετικού πλαισίου έχει ως σκοπό την αποτροπή των “ελληνοποιήσεων”, την αποφυγή “παραπλήξης” και “εξαπάτησης” του καταναλωτικού κοινού, την αποτύπωση της παραγωγής – διακίνησης – εμπορίας κρέατος στη χώρα, τη στατιστική επεξεργασία και αξιοποίηση των στοιχείων και την εφαρμογή του άρθρου 18 του Καν. (ΕΚ) 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του Καν. (ΕΚ) 931/2011 της Επιτροπής, σχετικά με την ανιχνευσιμότητα των τροφίμων ζωικής προέλευσης.

Τα καταστήματα λιανικής πώλησης κρέατος (κρεοπωλεία), τα σφαγεία, οι επιχειρήσεις διακίνησης και εμπορίας κρέατος και ζώων, καθώς και οι επιχειρήσεις τεμαχισμού, τυποποίησης κρέατος και παρασκευής κρεατοσκευασμάτων αποτελούν το ευρύ πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας για τον έλεγχο της διακίνησης του κρέατος στη χώρα.

Υποχρεώσεις επιχειρήσεων – έλεγχοι

Επιχειρήσεις Λιανικής Πώλησης

Τα κρεοπωλεία είναι υποχρεωμένα να διαθέτουν και να λειτουργούν ζυγιστικές μηχανές, οι οποίες εκδίδουν αυτοκόλλητη ετικέτα με την προέλευση – καταγωγή του κρέατος και ταυτόχρονα αποτυπώνουν τις πωλήσεις του κρέατος, μέσω μηνιαίας εκτύπωσης “Ζ”. Τα στοιχεία αυτά οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να τα τηρούν για χρονικό διάστημα

τουλάχιστον 6 μηνών. Παράλληλα, τα κρεοπωλεία υποχρεούνται να αναγράφουν τη χώρα προέλευσης-καταγωγής του κρέατος σε όλα τα εμπορικά έγγραφα και σε κάθε μορφής σήμανση που υπάρχει στο κατάστημα (ταμπέλες, βιτρίνες, τοίχοι, προθήκες). Στις περιπτώσεις που τα καταστήματα λιανικής πώλησης διατηρούν παρασκευαστήρια υποχρεούνται να μη χρησιμοποιούν οποιαδήποτε επιπρόσθετη σήμανση, σχετικά με την προέλευση του κρέατος, στα προϊόντα τους - όπως ελληνικές σημαίες -, εφόσον αυτά δεν περιέχουν 100% ελληνικό κρέας. Οι επιχειρήσεις ελέγχονται, επίσης, για την ορθότητα εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας για το βόειο και μοσχαρίσιο κρέας.

Σφαγεία

Τα σφαγεία είναι υποχρεωμένα να τηρούν ηλεκτρονικό βιβλίο σφαγών, το οποίο και οφείλουν να καταχωρήσουν εντός 10 ημερών από την ημερομηνία σφαγής στη διαδικτυακή πύλη “Αρτεμις”. Η αναγραφή στα εμπορικά έγγραφα που εκδίδονται από τα σφαγεία, της προέλευσης του κρέατος αλλά και του κωδικού αριθμού εκμετάλλευσης του παραγωγού, είναι υποχρεωτική. Στο βιβλίο σφαγών καταχωρούνται αναλυτικά στοιχεία για κάθε σφάγιο που περιλαμβάνουν: τα στοιχεία του παραγωγού/εκτροφέα, τον κωδικό αριθμό εκμετάλλευσης, τη χώρα γέννησης των ζώων, τα στοιχεία του αγοραστή, τα κιλά του σφάγιου, καθώς και την ποιοτική ταξινόμηση του βόειου κρέατος, με αποτέλεσμα να μπορούν να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω σε οποιοδήποτε έλεγχο στην αλυσίδα διακίνησης του κρέατος.

Ισοζύγια Κρέατος

Οι επιχειρήσεις εμπορίας-διακίνησης κρέατος, τεμαχισμού, τυποποίησης και παραγωγής παρασκευασμάτων με βάση το κρέας, υποχρεούνται στην τήρηση μηνιαίων δηλώσεων ισοζυγίου αγορών και πωλήσεων κρέατος. Στις περιπτώσεις αυτές οι επιχειρήσεις υποχρεούνται στην αναλυτική ταυτοποίηση της καταγωγής – προέλευσης της πρώτης ύλης αλλά και των πωλήσεων τελικών προϊόντων ως προς το είδος, την προέλευση, την καταγωγή, αλλά και την ποσότητα του κρέατος. Παράλληλα, και σε αυτές τις περιπτώσεις εφαρμόζεται το μέτρο της υποχρεωτικής αναγραφής της

προέλευσης του κρέατος σε όλα τα εμπορικά έγγραφα, στις σημάσεις και τις ετικέτες, ενώ απαγορεύεται η χρήση οποιασδήποτε επιπρόσθετης σήμανσης (π.χ ελληνικές σημαίες) σε προϊόντα που δεν περιέχουν 100% ελληνικό κρέας. Η υποβολή των μηνιαίων δηλώσεων ισοζυγίου αγορών και πωλήσεων κρέατος υποβάλλονται υποχρεωτικά σε ηλεκτρονική μορφή στον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, το αργότερο ένα μήνα μετά το μήνα αναφοράς.

Έλεγχοι – Κυρώσεις

Η Διεύθυνση Ζωικής Παραγωγής και Αξιοποίησης Προϊόντων Αυτής, του ΥΠΑΑΤ είναι αρμόδια για την εποπτεία του συστήματος ελέγχου. Ο συντονισμός και η υλοποίηση των ελέγχων πραγματοποιούνται από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, σε συνεργασία με τις κατά τόπους Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής. Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ είναι επίσης ο αρμόδιος φορέας ελέγχου τήρησης των μηνιαίων δηλώσεων ισοζυγίου κρέατος. Για τη διενέργεια των ελέγχων συγκροτούνται μικτά κλιμάκια ελέγχου από υπαλλήλους του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και της οικείας Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.

Κατά τον πρώτο έλεγχο που διενεργείται στις επιχειρήσεις, τα κλιμάκια προβαίνουν σε έγγραφη σύσταση για τις παραβάσεις/παρατυπίες που διαπιστώνονται, ενώ σε οποιοδήποτε μεταγενέστερο έλεγχο παραπέμπονται στις αντίστοιχες πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες επιτροπές εξέτασης παρατυπιών, παραβάσεων και επιβολής προστίμων που έχουν συγκροτηθεί σε κάθε περιφερειακή ενότητα.

Σε περίπτωση που κατά τον πρώτο έλεγχο που διενεργείται στις επιχειρήσεις, οι ελεγκτές διαπιστώσουν μη τήρηση των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, τότε απευθύνουν έγγραφη σύσταση και συντάσσουν το αντίστοιχο πρακτικό. Αν σε οποιοδήποτε μεταγενέστερο έλεγχο, καταγραφούν παρατυπίες ή παραβάσεις της κείμενης νομοθεσίας, οι επιχειρήσεις παραπέμπονται στις αντίστοιχες πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες επιτροπές εξέτασης παρατυπιών, παραβάσεων και επιβολής προστίμων που έχουν συγκροτηθεί σε κάθε περιφερειακή ενότητα.

Το πρόγραμμα ελέγχου συντάσσεται κάθε μήνα από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ με βάση στοιχεία ανάλυσης κινδύνου που προκύπτουν από το σύστημα “Αρτεμις” και εγκρίνεται από τον προϊστάμενο της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής. Προτεραιότητα αποτελούν περιπτώσεις καταγγελιών, ενώ προβλέπεται ο έλεγχος της αλυσίδας διακίνησης προς όλες τις κατευθύνσεις προκειμένου να διαπιστωθεί ο αρχικός παραβάτης.

Ηλεκτρονική διαδουκτική πύλη “ARTEMIS”: Δυνατότητες και αποτελέσματα ελέγχων

Οι δυνατότητες που παρέχει η ηλεκτρονική διαδικτυακή πύλη “Αρτεμις” είναι εξαιρετικά σημαντικές, καθώς για πρώτη φορά ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ μέσω της συγκεκριμένης εφαρμογής έχει συγκεντρώσει όλα τα στοιχεία-μη-

τρώα-δεδομένα σε μία ενιαία βάση που λειτουργεί ως μια ολοκληρωμένη οριζόντια διαδικασία παρακολούθησης της παραγωγής, εισαγωγής και διακίνησης του κρέατος.

Στο πλαίσιο των ελέγχων υπάρχει πλέον η δυνατότητα να κατηγοριοποιηθούν οι παραβάσεις με βάση τη συχνότητά τους, αλλά και την επαγγελματική ιδιότητα των ελεγχόμενων. Έτσι, μέχρι σήμερα οι συχνότερες παραβάσεις που εντοπίστηκαν από παραγωγούς, ήταν η διακίνηση ζώων χωρίς ενημέρωση των κτηνιατρικών αρχών, η καθυστερημένη ενημέρωση του μητρώου εκμετάλλευσης, αλλά και η μη αναγραφή του κωδικού εκμετάλλευσης ή της χώρας προέλευσης στα εμπορικά τους έγγραφα. Σε σχέση με τους υπόχρεους ισοζυγίου κρέατος έχουν διαπιστωθεί παραλείψεις ή λανθασμένη συμπλήρωση του ισοζυγίου κρέατος, μη καταχώρησης είδους ή ποσότητας κρέατος, αλλά και λανθασμένες καταχωρήσεις 1^{ου} και 2^{ου} αγοραστή.

Τέλος, σε σχέση με τους ελέγχους στα κρεοπωλεία, η άρνηση ελέγχου, η έλλειψη ζυγιστικών μηχανών, η μη έκδοση Ζ, η μη αναγραφή της καταγωγής-προέλευσης του κρέατος σε οποιαδήποτε επισήμανση χρησιμοποιείται στους χώρους του καταστήματος (προθήκες-βιτρίνες, πινακίδες κ.λπ.) και επί των προϊόντων, καθώς και στα εμπορικά έγγραφα, αλλά και παραβάσεις που σχετίζονται με την ισχύουσα νομοθεσία για το βόειο και το μοσχαρίσιο κρέας αποτελούν τα συχνότερα ευρήματα που έχουν εντοπιστεί.

Παράλληλα, εντοπίζονται κτηνοτρόφοι που οι σφαγές τους δε συμφωνούν με το ζωικό τους κεφάλαιο, έμποροι που δεν υποβάλλουν δήλωση ισοζυγίου στον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ ή δηλώνουν ψευδή στοιχεία, ανακολούθως μεταξύ των εισαγόμενων ζώων και των ζώων που πραγματικά έχουν σφαγεί, αλλά και διπλοεγγραφές ατομικών σημάτων ζώων που έχουν οδηγηθεί προς σφαγή.

Η εφαρμογή “Αρτεμις” παρέχει τη δυνατότητα στοχευμένων και εξαιρετικά αποτελεσματικών ελέγχων, ενώ από τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων προκύπτουν αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με την αναλογία διακίνησης εισαγόμενου και ελληνικού κρέατος, τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, αλλά και την παραγωγικότητα ανά περιοχή της χώρας, ανά φυλή ζώου κλπ.

Στον πίνακα και στις εικόνες που ακολουθούν αποτυπώνονται ορισμένα γενικά στατιστικά στοιχεία, όπως αυτά καταχωρήθηκαν στο σύστημα “Αρτεμις” και αφορούν τις σφαγές ζώων, που πραγματοποιήθηκαν στην ελληνική επικράτεια από 1/4/2011 έως και την 1/4/2013.

Κατηγορία	Αριθμός Νέων Εγγράφων
εμπόριο κρέατος	736
κρεοπωλεία	3001
ιδιώτες	3710
κτηνοτρόφοι - παχυντές	4404

Στοιχεία νέων παραληπτών κρέατος από σφαγεία.

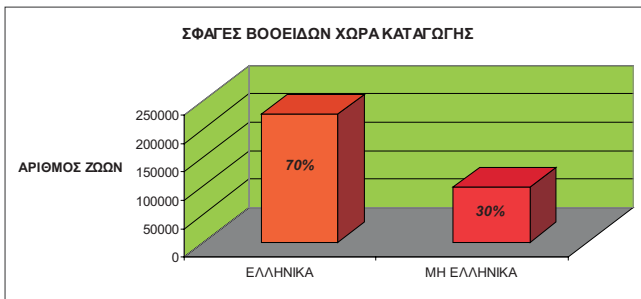
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ - ΕΛΕΓΧΟΙ

Ζωικό κεφάλαιο	Κατηγορία ζώου	Αριθμός ζώων			Κιλά σφαγίων		
		Ελληνικά	Μη Ελληνικά	Σύνολο	Ελληνικά	Μη Ελληνικά	Σύνολο
Βοοειδή	Μοσχαρά γάλακτος	6405	354	6759	1049358	79827	1129185
	Μοσχαρά νεαρά	26532	4261	30793	7103642	1003173	8127015
	Βόσχοι γάλακτος	136719	70108	211807	26703946	27073896	53832842
	Βόσχοι	55914	10988	71902	14192776	4773010	18972786
	Βοοειδή	15009	189	15028	262571	60903	413574
Σύνολο Βοοειδών	225879	86660	332639	68513883	33658904	92172387	
Χοιρινά	Χοίροι	2287359	381	2287740	14796801	23824	147991835
	Χοιρίτσες	102012	9893	112205	1498891	112091	1610982
	Χοιρομήτρες	34148	897	35045	4811847	104021	4916068
	Αρσάχοι	1191	0	1191	43031	0	43031
Σύνολο Χοιρινών	2665710	4671	2666277	184319630	341546	184661176	

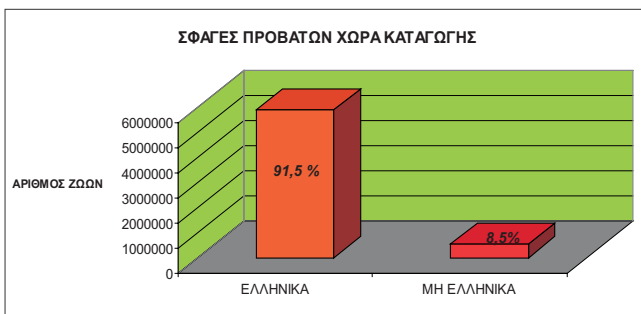
Σφαγές βοοειδών και χοιρινών στην ελληνική επικράτεια.

Ζωικό κεφάλαιο	Κατηγορία ζώου	Αριθμός ζώων			Κιλά σφαγίων		
		Ελληνικά	Μη Ελληνικά	Σύνολο	Ελληνικά	Μη Ελληνικά	Σύνολο
Πρόβατα	Αρνί γάλακτος	3653818	198601	3852419	33609439	2202488	35811927
	Αρνί	1586097	276841	1862938	17514158	3566544	21080812
	Ζυγοί	39105	6598	45703	822812	132764	955576
	Πρόβριο	609964	60259	670223	14997191	1379592	16376783
Σύνολο Προβάτων	5889884	542309	6432193	66943610	7281488	74225098	
Αιγες	Ερίφες γάλακτος	1088940	657	1089597	8852590	6319	8858909
	Ερίφες	514083	1816	515899	4481325	24827	4506152
	Βιστούλι	9236	0	9236	192257	0	192257
	Αιγίς	158390	456	158846	3051374	3304	3054678
Σύνολο Αιγών	1770649	2929	1773578	16577546	34450	16611996	
Σύνολο Αιγοπροβάτων	7659533	545238	8204771	83521156	7315938	90837094	

Σφαγές αιγοπροβάτων στην ελληνική επικράτεια.

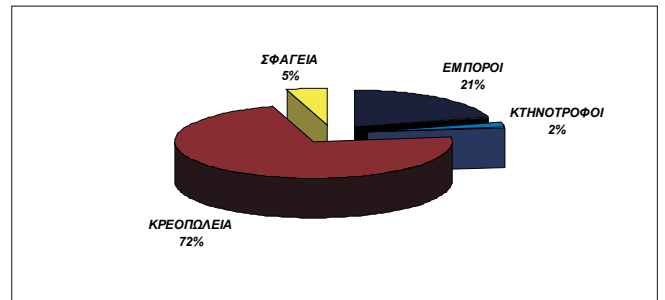
Αναλογία ελληνικών/εισαγόμενων βοοειδών που εσφάγησαν στην Ελλάδα.

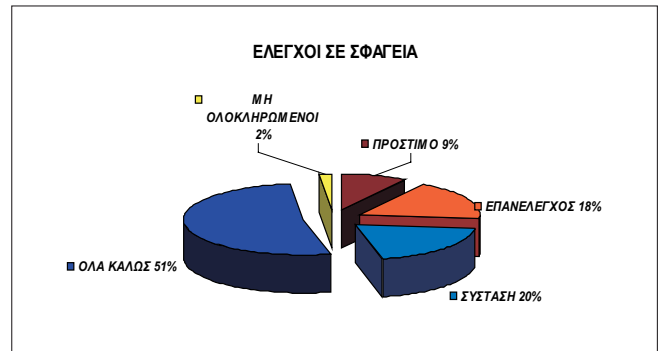
Αναλογία ελληνικών/εισαγόμενων αιγοπροβάτων που εσφάγησαν στην Ελλάδα.

Ο αριθμός των ελέγχων που έχουν πραγματοποιηθεί με βάση την ιδιότητα του ελεγχόμενου, αλλά και τα εντυπω-

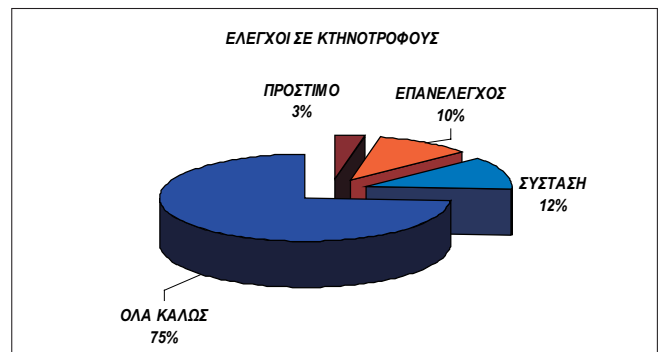
σιακά αποτελέσματα σε σχέση με τα ποσοστά παρατυπιών και παραβάσεων αποτυπώνονται σχηματικά παρακάτω.

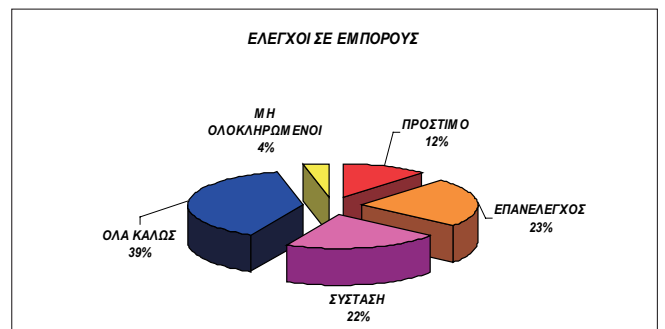
Κατανομή ελέγχων με βάση την ιδιότητα του ελεγχόμενου (2401 έλεγχοι).

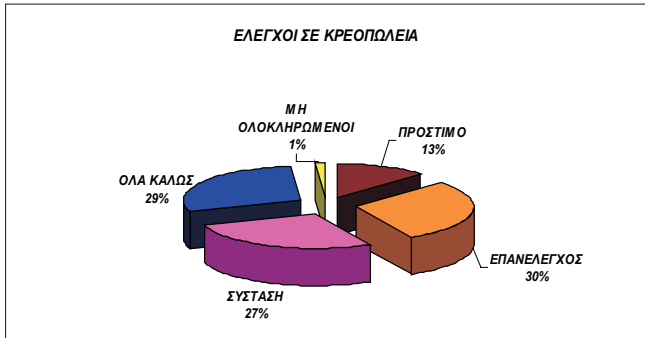
Έλεγχοι σε σφαγεία.

Έλεγχοι σε κτηνοτρόφους

Έλεγχοι σε εμπόρους.

Έλεγχοι σε κρεοπωλεία.

Ειδική εισφορά για το κρέας

Στο πλαίσιο της δημιουργίας και διατήρησης ενός αποτελεσματικού μοντέλου ελέγχου της διακίνησης του κρέατος στην ελληνική επικράτεια έχει θεσπιστεί ανταποδοτική ειδική εισφορά 0,2% στην ανά κιλό αξία όλων των ειδών κρέατος. Η εισφορά αυτή καταβάλλεται σε ειδικό λογαριασμό του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ μόνο από τον πρώτο αγοραστή κρέατος από ζώα που εσφάγησαν στην Ελλάδα ή από κρέας προέλευσης ΕΕ ή τρίτων χωρών.

Η ειδική εισφορά για το κρέας προσφέρει πολύπλευρα ανταποδοτικά οφέλη για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην αλυσίδα διακίνησης από το στάβλο στο πιάτο. Συγκεκριμένα, οι κτηνοτρόφοι προστατεύονται από φαινόμενα “ελληνοποιήσεων”, οι εισαγωγείς ζώων αποτυπώνουν τις αποδόσεις των ζώων τους σε σφάγιο, περιορίζονται οι παράνομες σφαγές εκτός σφαγείων, εξασφαλίζεται διαφάνεια και ισονομία στην αγορά και αποφεύγονται φαινόμενα αθέμιτου ανταγωνισμού, αποφεύγεται η εξαπάτηση του καταναλωτικού κοινού, ενώ παράλληλα η πολιτεία, τα επιμελητήρια, οι συνεταιρισμοί και οποιοσδήποτε φορέας έχουν στη διάθεσή τους αξιόπιστα στοιχεία για την εξαγωγή συμπερασμάτων, τη χάραξη πολιτικής αλλά και τον καθορισμό στόχων.

Ισοζύγιο - Έλεγχοι – Άρτεμις: Μελλοντικές Προοπτικές

Η μέχρι τώρα εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με τη διακίνηση του κρέατος, η πλήρης ανάπτυξη της εφαρμογής “Άρτεμις” και κυρίως η αμέριστη υποστήριξη των παραγωγικών φορέων αναδεικνύει τη σημασία του όλου εγχειρήματος και την αναγκαιότητα ύπαρξής του, όπως άλλωστε προκύπτει και από τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα.

Με βάση δε τη μελλοντική εφαρμογή του Καν. 1169/2011 (ΕΚ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας προέλευσης στο κρέας και τα προϊόντα αυτού, ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ θα έχει τη μοναδική ευκαιρία να εδραιώσει την παρουσία του ως κομβικός Οργανισμός για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, αλλά και για την εξασφάλιση διαφάνειας και ισονο-

μίας στη διακίνηση του κρέατος στην ελληνική επικράτεια.

Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ καλείται να δράσει αποφασιστικά αξιολογώντας όλες τις μελλοντικές προοπτικές όσον αφορά την περαιτέρω ενίσχυση των ελέγχων, αλλά και το ρόλο που θα έχει στις υπό διαμόρφωση δομές του ο ελεγκτικός μηχανισμός. Σε αυτή την πορεία, η οποία στις παρούσες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί τόσο σε ελληνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί μονόδρομο, θεωρείται αναγκαία η εξασφάλιση της μέγιστης δυνατής συνέργειας των υπηρεσιών, η παροχή όλων των απαραίτητων διευκολύνσεων για τη διεξαγωγή των ελέγχων, καθώς και η αξιοποίηση των στοιχείων που παρέχονται από το σύστημα “Άρτεμις”.

Πληροφορίες:

Γενική Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας Αγροτικών Προϊόντων

Γραφείο Εποπτείας Γάλακτος και Κρέατος Θεσσαλίας – Φθιώτιδας – Ευρυτανίας

3^ο χλμ Π.Ε.Ο Λάρισας – Θεσ/νικης, Λάρισα

Τηλ. 2410579860 / φαξ. 2410579861,

e-mail: epopteia-larisa@elog.gr